# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

**Nr. 83.** *Joi, 16 (28) Aprilie.* **1887.**


## Braşovŭ, 15 Aprilie 1887.

Timpulŭ trece. Sĕ continuămŭ dér a ne lămuri asupra cestiunilorŭ de căpeteniă.

Aşa de departe vomŭ fi ajunsŭ dóră şi noi Românii din Transilvania şi din părţile ungurene şi bănăţene ca sĕ scimŭ, că o programă naţională nu este o haină, care sĕ-o poţĭ îmbrăca şi desbrăca, sĕ-o poţĭ scurta séu lungì, strîmta séu lărgì când şi cum îţĭ vine la socotélă.

Programa dela 1881, care a întrunitŭ voturile tuturorŭ representanţilorŭ alegătorilorŭ noştri în acelaşĭ anŭ, ca şi la 1884, póte sĕ fiă defectuósă în stilisare, în precisarea şi esplicarea postulatelorŭ nóstre naţionale, póte sĕ fi lăsatŭ chiar vr'unŭ postulatŭ însemnatŭ afară séu altulŭ sĕ nu-lŭ fi accentuatŭ cu destulă putere, dér trebue că cuprinde postulatele principale, principiile cardinale ale luptei nóstre naţionale, căcĭ altfelŭ nu era cu putinţă sĕ întrunéscă voturile nóstre ale tuturora, nu putea sĕ formeze timpŭ de şése anĭ directiva nóstră politică.

Décă este aşa, precum nu ne îndoimŭ că şi este, atuncĭ ar însemna a mărturisi, că amŭ fostŭ zăpăciţĭ şi la 1881 şi la 1884, când amŭ votatŭ acea programă de acţiune, décă acum deodată amŭ admite sĕ fiă eliminatŭ dintrînsa unulŭ séu altulŭ din postulatele şi din principiile de căpeteniă, ce formézá esenţa ei. Putemŭ sĕ admitemŭ, ba chiar sĕ dorimŭ ca programa sĕ fiă mai bine stilisată şi precisată séu emendată, şi amplificată, dér nu vomŭ puté concede sĕ fiă ciuntită séu chiar cu totulŭ schimbată şi prefăcută, ca unŭ sumanŭ, pe câtŭ timpŭ acésta schimbare séu prefacere nu va fi dictată de nisce împrejurărĭ, de-o situaţiune politică cu desĕvêrşire schimbată, care sĕ facă de prisosŭ sĕ mai apĕrămŭ unele séu altele din postulatele nóstre de frunte.

Aşa, de esemplu, îndată în punctulŭ întêiu vedemŭ esprimatŭ în programa dela 1881 postulatulŭ autonomiei politice a ţĕrii Ardélului. Acesta este fără îndoiélă celŭ mai de frunte din tóte postulatele adoptate de conferinţele din 1881 şi 1884 şi putemŭ ḑice, că este ţĕţina cardinală a întregei programe, aşa că scoţĕndu-o din construcţiunea ei ar cădé şi s'ar face pravŭ şi cenuşă întréga programă.

De aicĭ urmézá că aderenţilorŭ partidei naţionale, carĭ au primitŭ programa dela 1881, nu le este permisŭ a avé nicĭ unŭ cugetŭ reservatŭ faţă cu punctulŭ întâiŭ alŭ programei, pentru că cu acestŭ punctŭ stă séu cade întréga programă. A susţine dér, cum facŭ unii, că potŭ sĕ esiste deosebirĭ de vederĭ cu privire la unŭ postulatŭ cardinalŭ din programă fără ca sĕ fiă alterată posiţiunea respectivilorŭ în sînulŭ partidei, este lucru absurdŭ.

Aderenţii partidei naţionale suntŭ aşadér în puterea punctului primŭ alŭ programei dela 1881, toţĭ fără deosebire *autonomiştĭ*.

In consecenţă este clarŭ şi evidentŭ, că nu potŭ fi admişĭ şi recunoscuţĭ ca aderenţĭ ai partidei nóstre nisce „Românĭ de încredere“, carĭ vorŭ voi póte sĕ ne propună, cum s'a mai întêmplatŭ, sĕ recunóscemŭ starea actuală a lucrurilorŭ şi sĕ lăsămŭ cestiunea autonomiei ţĕrii Ardélului, dela care depinde viitorulŭ întregŭ alŭ naţiunei nóstre, numai în grija Corónei.

Programele naţionale se facŭ pentru ca sĕ fiă ţinute şi respectate, ele nu au numai importanţa unei carte de bucate din care sĕ-şĭ algă fiăcare cinstitŭ flămândŭ séu poftitorŭ felulŭ care-i place mai bine.

Nu voimŭ nicidecumŭ sĕ ḑicemŭ, că n'ar avé libertate orĭ şi care alegătorŭ românŭ a-şĭ forma părerile şi convicţiunile sale politice, după cea mai bună a sa chibzuinţă şi consciinţă, dér celŭ ce ar respinge vr'unŭ punctŭ cardinalŭ alŭ programei dela 1881 sĕ nu-şĭ mai dea ostenéla a figura înaintea nóstră ca aderentŭ alŭ partidei naţionale.

Principiile cardinale depuse în programa dela 1881 suntŭ principii ale luptei seculare naţionale a Românilorŭ din aceste ţĕrĭ. De aceea bine sĕ-şĭ însemne fiă-care aderentŭ alŭ partidei naţionale, că numai întărindu-se în aceste principii, ér nu slăbindŭ din córdă, va puté sĕ se facă vrednicŭ de stégulŭ, împrejurulŭ căruia s'a grupatŭ.

---

## Incidentulŭ Schnaebele.

O telegramă din Parisŭ ne comunicase, că incidentulŭ Schnaebele a produsŭ mare iritaţiune în capitala Franciei. Vinerea trecută, într'adevĕrŭ, iritaţiunea ajunsese la culme. Erau temerĭ serióse, că se vorŭ face demonstraţiunĭ înaintea ambasadei germane, că mulţimea va depărta insemnele germane şi va sparge ferestrile palatului ambasadei. Guvernulŭ luase cele mai energice mĕsurĭ, pentru ca sĕ împedece a se aduna mulţimea în acea parte a oraşului, unde se află ambasada germană. Poporaţiunea Parisului însĕ s'a sciutŭ stăpâni, contribuindŭ la acésta şi atitudinea prevenitóre a guvernului germanŭ, precum şi pressa francesă, care a sfătuitŭ publiculŭ sĕ aştepte resultatulŭ cercetărilorŭ şi tractărilorŭ celorŭ două guverne.

„Paris“ a pusŭ întrebarea: „Vrut'a Germania sĕ ofenseze Francia? Faptele păreau a rĕspunde: da. D-lŭ de Bismack nĭ-a rĕspunsŭ: nu. In astfelŭ de lucrurĭ unŭ cuvêntŭ trece dreptŭ acţiune. Graba cancelarului, d'a-şĭ esprima intenţiunile sale pacînice, ni-se póte păré ca o satisfacţiune îndestulitóre, pentru ca sĕ putemŭ aştepta mai cu răbdare liberarea lui Schnaebele.“

Şi într'adevĕrŭ că spiritele în Francia s'au mai potolitŭ, aşteptândŭ mai ântêiu resultatulŭ anchetei, care încă nu e terminată.

---

## Atitudinea Serbiei.

Se pare, precum amŭ mai arătatŭ, că în Serbia se pregătescŭ lucrurĭ vrednice de înregistratŭ. De câte-va ḑile se vorbesce despre o criză ministerială şi, cu tóte desminţirile, sgomotele despre acéstă criză se mănţinŭ. Dér mai importantante suntŭ împrejurările de carĭ suntŭ însoţite aceste sgomote. Regele Milanŭ, precum scimŭ, a simţitŭ deodată necesitatea a face o visită ambasadorului rusŭ din Belgradŭ, Persiani, şi regina Natalia, care avea sĕ visiteze pe împĕrătésa Austro-Ungariei la Mehadia, nu se mai duce acolo ca sĕ-şĭ caute sănătatea, ci la o baiă de mare şi anume se vorbesce că se va duce în Crimea, unde de regulă petrecŭ véra mai mulţĭ membrii ai familiei impĕrătescĭ ruse. Ca unŭ altŭ simptomŭ alŭ situaţiunei póte servi unŭ articulŭ alŭ fóiei sêrbescĭ „Odjek“, care provócă poporulŭ sêrbescŭ a sili guvernulu sĕ renunţe la politica de până acum amicală Austriei şi sĕ se alăture la alianţa ce se plămădesce între Rusia şi Francia. Se crede că acestŭ articulŭ stă în legătură cu sgomotele despre crisa ministerială şi despre schimbarea politicei esterióre a Serbiei.

---

## Felicitare către Ţarulŭ.

Numĕrulŭ dela 14 Aprilie n. alŭ fóiei guvernamentale bulgare „Nesavissima Bulgaria“ publică din incidentulŭ sĕrbă'orilorŭ Pascilorŭ o nechibzuită felicitare către Ţarulŭ, care de sigurŭ va oţĕri şi mai multŭ pe împĕratulŭ rusescŭ contra guvernului şi regenţei bulgare. Ĕtă felicitarea:

„Veselele sĕrbătorĭ suntŭ la uşă. Tótă creştinătatea ortodoxă aşteptă cu inima plină de bucuriă momentulŭ de-a ciocni ouĕle. Numai Bulgaria e nenorocită; cufundată în jale, stropită cu sânge de fraţĭ şi de fii, se tângue amarnicŭ şi cu capulŭ plecatŭ de sórta sa! Când fiĕra sĕlbatică, a totŭ puterniculŭ Nordulŭ, işĭ va bea vinulŭ şi va ciocni oulŭ roşu, chinuita Bulgarie îi va trimete miĭ de blăsteme pentru [illegible] şi nenorocirea în care a prăvălit'o! Sute de mume bulgare vorŭ blăstema cu lacrămile în ochĭ pe fii negri, îngraţĭ ai patriei, carĭ au fostŭ pricina perirei propriilorŭ lorŭ copii. O respectabile Ţar! Ai Bulgaria pe conşciinţă! Ai adăpat'o cu sânge, ai învĕlit'o în haine de doliu! Tu venerabile Ţarŭ te-ai hrănitŭ în timpulŭ postului cu sângele fiilorŭ Bulgariei! Răsplătéscă-ţĭ celŭ de susŭ, o împĕrate, prinḑă-se de tine blăstemele poporului bulgarŭ şi facă ca Paşcile viitóre sĕ nu te mai găséscă în viéţă!!!“

---

## Sinodulŭ arhidiecesanŭ din Sibiiu.

*Sibiiu*, 13 Aprilie 1887.

Erĭ, Duminecа Tomei, s'a deschisŭ sinodulŭ arhidiecesanŭ, în a treia şi cea din urmă sesiune ordinară din acestŭ periodŭ de trei anĭ, printr'unŭ serviciu divinŭ oficiatŭ de Présfinţia Sa Mitropolitulŭ Miron Romanul, asistatŭ de ases. cons. Dr. Il. Puşcariu şi Zach. Boiu, dir. sem. I. Hannia, secr. cons. Nican. Frateşŭ, protop. Sim. Popescu, protodiac. Dr. I. Crişianŭ, diac. S. Medeanŭ şi Drăganŭ — acesta din urmă a fostŭ hirotesitŭ cu astă ocasiune ca preotŭ.

Membrii sinodului s'au întrunitŭ apoi în sala seminarului, unde Présfinţia Sa Mitropolitulŭ ţinŭ unŭ discursŭ, în care'şĭ esprimă speranţa că şi de rêndulŭ acesta tóte cestiunile se vorŭ resolva în bună înţelegere şi spre binele bisericei şi alŭ arhidiecesei.

După ce deputaţii nou aleşĭ Ios. Puscariu şi Dr. Rem. Roşca 'şĭ-au presentatŭ credenţionalele, s'au predatŭ comisiunilorŭ respective rapórtele şi actele ce au sĕ fiă aduse în desbaterea sinodului. Notarĭ s'au alesŭ Nicolae Frateşŭ, I. Danciu, Dr. N. Olariu, Dr. I. Mihu, M. Voileanu şi P. Piposiu. In comisiunile cele vechĭ s'au împlinitŭ locurile vacante, alegêndu-se în comisiunea organisatóre Ios. Puşcariu, ér in cea scolară Nic. Popea şi Rem. Roşca.

Sinodulŭ apoi, la propunerea Présfinţiei Sale Mitropolitului, a trimisŭ Présfinţiei Sale episcopului Iónŭ Popasu următórea depeşe de felicitare: „Archidiecesa Transilvaniei păstrându-vĕ gratitudine perpetuă pentru zelulŭ ce aţĭ desvoltatŭ aci pe tĕrĕmulŭ culturalŭ-bisericescŭ, Vĕ trimite prin sinodulŭ sĕu întrunitŭ aḑĭ sincere gratulărĭ la împlinirea unei jumătăţĭ de seculŭ de când intraţĭ în clerŭ şi Vĕ uréză cele mai bune succese, păstorindŭ încă la mulţĭ anĭ eparhia. cu care emulămŭ în iubire şi stimă pentru biserică.“

Apoĭ s'au acordatŭ concedii deputaţilorŭ Dr. Nicolae Popŭ şi Duvlea pentru sesiunea întrégă, protop. I. Pericŭ şi Fulea pentru câteva ḑile. Cu acestea s'a terminatŭ şedinţa ântêiu.

## SCIRILE ḐILEI.

Sinodulŭ archidiecesanŭ din Sibiiu din incidentulŭ iubileului Alteţei Sale archiducelui *Albrecht* de 60 de anĭ de serviţiu, i-a adresatŭ următórea telegramă de felicitare: „Archidiecesa gr. or. română din Transilvania, întrunită în sinodulŭ sĕu anualŭ se simte fericită a puté saluta pe Alteţa Vóstră imperială cu devoţiune la gloriosulŭ Vostru iubileu de serviţiu de 60 de anĭ, şi şi cu acéstă ocasiune a da insufleţită espresiune neclătitei credinţe şi alipirĭ a poporului sĕu credinciosŭ către prea Inalta Casă domnitóre, precum şi în specialŭ celei mai profunde veneraţiunĭ către Alteţa Vóstră imperială“.

—x—

Autoritatea politică superióră ungurescă a adresatŭ oficielorŭ locale următórea încunosciinţare: In înţelesulŭ emisului on. comisiunĭ administrative dela 5 Martie a. c., Nr. 198 din 1887, on. oficiu localŭ e provocatŭ sĕ facă atenţĭ pe conducĕtorii (directorii) scólelor poporale esistente în comună, respective a'i încunosciinţa în scrisŭ, că *folosirea chartelorŭ ţĕrii oprite* cu înalta ordinaţiune a ministerului de culte şi instrucţiune dela 9 Februarie 1884, Nr. 40784 din 1883, care au apărutŭ de Eugen Bordeaux la anulŭ 1871 în Clusiu sub titululŭ „*Mapa ţĕrilorŭ ţinĕ-*

*tóre de coróna Ungariei,"* mai departe folosirea chartei *„Schulwandkarte von Europa, Wolfenbüttel"* edate de L. Molle, dér oprite cu înalta ordinațiune a aceluiașĭ ministeriu dd-to 16 Iulie 1886 Nr. 21596 din 1886, în fine folosirea chartei apărute sub titlulŭ *„Mapa Europei pentru usulŭ scólelorŭ lucrată de L Molle, editorŭ Juliu Spreer în Sibiiu"* s'a opritŭ din nou fórte strictŭ și s'a ordonatŭ imediata trimitere a esemplarelorŭ de felulŭ acesta ce se vorŭ afla în scólele comunei. In loculŭ acestorŭ charte oprite au sĕ se procure chartele recomandate de inspectorulŭ scolarŭ r. ung. cu emisulŭ dela 7 Septemvre 1885, Nr. 854 din 1885, și dela 27 Iunie 1886, Nr. 680 din 1886. In fine se observă, că în înțelesulŭ § 7 alŭ art. de lege XXVIII din 1876 în contra fiecărui învĕțătorŭ, care cu tótă acéstă oprire folosesce vre-una din chartele mai susŭ arătate séu permite folosirea lorŭ, se va face la judecătoria r. arătare pentru a se face procedura penală. — Cu alte cuvinte despotismulŭ ungurescŭ merge înainte. E vorba d'a nu mai învĕța copii românĭ decâtŭ pe charte unguresci. Dér amarŭ se înșélă „neaoșulŭ" ministru ungurŭ, décă crede că Românulŭ va uita numirile românesci!

—x—

Diarele din *Pesta* anunță, că s'au constatatŭ *agitărĭ anarhiste* printre lucrătorĭ și s'a descoperitŭ unŭ complotŭ, care avea de scopŭ d'a comite atentate în contra fabricelorŭ și a operei. S'au făcutŭ mai multe arestărĭ și espulsărĭ.

—x—

In 17 Aprilie n., deputatulŭ sasŭ din Brașovŭ *Adolf Zay* vorbì în sala casei de tragere la semnŭ despre tractările congresului corporațiunilorŭ industriale din țéră și despre liferările pentru armată. După raportulŭ publicatŭ în „Kronst. Ztg.", deputatulŭ Zay, trecêndŭ la sgomotele împrăștiate, cum că Kulturegyletulŭ ardeleanŭ ar fi fostŭ însărcinatŭ de guvernŭ sĕ mijlocéscă liferările pentru armată, dise că aceste sgomote suntŭ curatŭ minciună, căcĭ întrebândŭ pe guvernŭ, acesta i-a spusŭ că nu e adevĕratŭ. „Ellenzék" susține din nou, în contra celorŭ dise de d. Adolf Zay, că în adevĕrŭ Kulturegyletulŭ a primitŭ dela guvernŭ însărcinarea sĕ mijlocéscă liferările pentru armată. — Pe cine sĕ credemŭ? „Sieb. Deutsch. Tagbltt" încă e nedumeritŭ și aștéptă lumină în acéstă afacere dela locurile competinte.

—x—

Relativŭ la afacerea *Valkovszky*, — cunoscută de cetitorii noștri — a apărutŭ o broșură în care se cuprindŭ deposițiunile a 13 foștĭ scolarĭ ai directorului Valkovszky dela scóla reală superióră din Alba regală, deposițiunĭ ce se află la ministerulŭ instrucțiunei Toțĭ contestă cu hotărîre, că numitulŭ directorŭ ar fi propusŭ istoria ungară în sensŭ „nepatrioticŭ". — Va sĕ dică totulŭ nu e decâtŭ o afacere patriotico-șovinistă ca multe altele, ce le sciu scormoni jidano-maghiarii, când li se face dorŭ de sobolĭ.

—x—

*Conventulŭ senioralŭ* alŭ districtului bisericescŭ reformatŭ *Bichișŭ-Banatŭ* a fostŭ întrunitŭ în dilele trecute, luândŭ parte la elŭ membri din comitatele Bichișŭ, Ciongradŭ, Cianada, Torontalŭ, Timișŭ și Carașŭ-Severinŭ. Raportulŭ generalŭ pe anulŭ trecutŭ arată, că visitarea serviciului Dumnedeescŭ a scădutŭ fórte multŭ în nouĕle colonii de Ciangăi Szapary și Kertelendyfalva. Concubinate în 20 comune cu 48,483 locuitorĭ suntŭ 210, cele mai multe în Debelyacsa și Kertelendyfalva. Districtulŭ bisericescŭ numĕră, în 37 comune matere cu 44 preoțĭ, 171.221 credincioșĭ. Nascerĭ au fostŭ 7930, adecă cu 1056 mai puține ca în anii premergĕtorĭ. Raportorulŭ se plânge de numerósele trecerĭ la credința unitară și la nazarenismŭ. Causa e, dice elŭ, certurile casnice, deórece la Unitarĭ divorțulŭ e împreunatŭ cu mai puține greutățĭ, decâtŭ la reformațĭ. Raportulŭ s'a luatŭ la cunoscință.

—x—

*O comisiune de delegațĭ rușĭ și românĭ* se va întruni la Ismailŭ în Basarabia, spre a discuta ce mĕsurĭ trebue sĕ se ia pentru stêrpirea lăcustelorŭ ce nĕ vâlescŭ în fiăcare anŭ din mlaștinele Dunărei.

—x—

După ce Regele și Regina *României* se vorŭ întórce dela Mehadia, nu vorŭ sta decâtŭ o di în Bucuresci și în urmă vorŭ pleca la Iașĭ, unde la 23 Aprilie se va sfinți noua metropoliă din acelŭ orașŭ cu mare pompă. D-lŭ Tocilescu va publica unŭ memoriu despre metropolia din Iașĭ, ca celŭ ce l'a publicatŭ despre catedrala Curții de Argeșŭ.

—x—

In timpulŭ concentrărei trupelorŭ în *România*, soldații vorŭ face esperiențe cu pușca cu repetițiă sistemŭ Mannlicher, pentru care scopŭ ministerulŭ de rĕsboiu românŭ a comandatŭ unŭ numĕrŭ de aceste arme.

—x—

D-lŭ *Dr. Georgescu*, care a studiatŭ la Pasteur metoda de a vindeca turbarea, va înființa în Bucuresci unŭ laboratorŭ pentru căutarea persónelorŭ mușcate de cânĭ turbațĭ.

—x—

D-lŭ *Dr. Severeanu*, care a representatŭ România la congresulŭ internaționalŭ de hirurgiă în Berlinŭ, s'a reîntorsŭ în Bucuresci. D sa va raporta despre lucrările congresului.

—x—

Domnulŭ *A. Hențiescu* îșĭ va serba căsătoria sa cu domnișóra *Eugenia Istrati*, Joi 16 Aprilie la órele 9 séra în Sft. Biserica Albă, Calea Victoriei din Bucuresci.

—x—

Comisarulŭ francesŭ *Schnaebele*, despre care vorbesce adĭ tótă pressa europénă, a fostŭ mai nainte „professeur de Lycée" (profesorŭ gimnasialŭ). Inainte cu vr'o 15 anĭ intrà în serviciulŭ statului și devenì „inspecteur administratif", o funcțiune, care corĕspunde cam cu a unui inspectorŭ de cale ferată, dér cu deosebirea că inspectorulŭ administrativŭ are sĕ îndeplinéscă și unele funcțiunĭ polițienescĭ. Schnaebele trece de unŭ funcționarŭ fórte de încredere și conscențiosŭ.

## Necazurile Româniloru din Solnocŭ-Dobâca.

**Din Valea Ciachi-Gârbĕului**, 14 Aprilie 1887.

(Fine.)

Décă cineva are 10 jugĕre de pămêntŭ, de pe acesta ar puté trăi cu familia sa modestŭ și ar puté presta și tóte dările publice, décă l'ar împărți în optŭ table, observândŭ următórea rotațiune în cultura plantelorŭ: Tabla primă gunoindu-se iérna primăvéra se sémĕnă cu măzĕriche amestecată cu ovĕsŭ, după cositŭ numai decâtŭ se ogoresce și între S. Mării arându-se de nou, se sémĕnă cu grâu de tómnă; totŭ acestŭ pămêntŭ în anulŭ următorŭ se sémĕnă cu cucuruzŭ, după cucuruzŭ, în primăvéra următóre, cu orzŭ, și după seceratulŭ acestuia îndată ogorîndu-se tómna pe la diua S. Crucĭ se ară de nou și se sémĕnă cu sĕcară, ér în primăvéră se sémĕnă în ea trifoiu, care cosindu-se în doi anĭ, după aceea, ér se ară și se sémĕnă cu cucuruzŭ și după acésta ér se gunoesce iérna și se sémĕnă cu plante de cositŭ, și așa mai departe, precum se ilustréză acésta din următórea tabelă de rotațiune:

| Anulŭ | Numĕrulŭ tablelorŭ de pămêntŭ. | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Tabla 1 | Tabla 2 | Tabla 3 | Tabla 4 | Tabla 5 | Tabla 6 | Tabla 7 | Tabla 8 |
| 1887 | Gunoit | Grâu | Cucuruz | Orzŭ | Sĕcară | Trifoiu | Trifoiu | Cucuruz |
| 1888 | Grâu | Cucuruz | Orzŭ | Sĕcară | Trifoiu | Trifoiu | Cucuruz | Gunoit |
| 1889 | Cucuruz | Orzŭ | Sĕcară | Trifoiu | Trifoiu | Cucuruz | Gunoit | Grâu |
| 1890 | Orzŭ | Sĕcară | Trifoiu | Trifoiu | Cucuruz | Gunoit | Grâu | Cucuruz |
| 1891 | Sĕcară | Trifoiu | Trifoiu | Cucuruz | Gunoit | Grâu | Cucuruz | Orzŭ |
| 1892 | Trifoiu | Trifoiu | Cucuruz | Gunoit | Grâu | Cucuruz | Orzŭ | Sĕcară |
| 1893 | Trifoiu | Cucuruz | Gunoit | Grâu | Cucuruz | Orzŭ | Sĕcară | Trifoiu |
| 1894 | Cucuruz | Gunoitŭ | Grâu | Cucuruz | Orzŭ | Sĕcară | Trifoiu | Trifoiu |

Și étă că pe lângă o astfelŭ de cultură a pămêntului câștigulŭ e, că avêndŭ în totŭ anulŭ 3 pămênturĭ sĕmĕnate cu nutrețŭ, 1 cu grâu, 2 cu cucuruzŭ, 1 cu orzŭ și 1 cu sĕcară, în calculŭ micŭ se capĕtă ca venitŭ curatŭ: 26 carĕ de nutrețŭ, 14 hl grâu, 36 hl. cucuruzŭ, 15 hl. orzŭ, 14 hl. sĕcară, și décă s'ar estinde cultura economică și asupra pomăritului și stupăritului, carĭ pe lângă trudă puțină aducŭ folóse marĭ, și décă s'ar deștepta poporul a nu se rădima pe lucrulŭ străinilorŭ, ci însușĭ ar îmbrățișa tóte meseriele de lipsă pentru elŭ, de bună sémă pe di ce merge l'amŭ vedé propășindŭ în ameliorarea sórtei sale.

Insĕ deși avemŭ și noi modurĭ destule cu carĭ amŭ puté delătura relele din poporŭ și l'amŭ puté pune pe calea progresului, căcĭ școla cu care amŭ putĕ influința în nicĭ o comună nu ne lipsesce, totușĭ sĕ mĕ ierte d-nii preoțĭ și învĕțătorĭ din regiunea nóstră, când trebue sĕ constatezŭ, că unii șĭ-au uitatŭ de s. lorŭ chemare, alții în locŭ de a feri poporulŭ de demoralisare, chiar dênșii se dimitŭ la fapte degradatóre Pentru unii ca aceștia mai bine ar fi sĕ se delăture.

Nu voiu sĕ dicŭ despre toțĭ, căcĭ avemŭ și ómenĭ carĭ se sciu însufleți pentru sórtea poporului nostru. Și dintre mai mulțĭ, deși sciu că vatemŭ modestia, îndrăsnescŭ a face amintire aci de preotulŭ din Ciachi-Gârbău d-nul I. Drăganŭ, care mai vêrtosŭ pe terenulŭ culturalŭ șĭ-a câștigatŭ adevĕrate merite față cu poporulŭ nostru. Catechiséză în două școlĭ peste 100 elevĭ fără de a căpĕta nicĭ o remunerațiă pentru cea a statului. S'a luptatŭ bărbătesce pentru susținerea școlei confesionale, căcĭ în spinarea acesteia rădică multe dificultățĭ școla de statŭ. Ba a întocmitŭ și edificiele de pe fondulŭ parochialŭ și deși e sĕracŭ și cu o familie numerósă, pórtă la școlă trei copii; prin purtarea sa șĭ-a câștigatŭ stima și iubirea tuturorŭ.

Unŭ altŭ preotŭ bravŭ avemŭ pe d-nulŭ Vasiliu Popŭ din Poptelecŭ, care prin purtarea sa cu tactŭ a sciut

---

## FOILETONU.

### Vanitatea pedepsită.

Novelă de Antonio Pellicani.

Evangeliulŭ e făcutŭ pentru toțĭ, și toțĭ îlŭ potŭ urma cu ajutorulŭ divinŭ; și cine îlŭ urméză cu fidelitate, acela fără îndoială devine omŭ virtuosŭ.

O scia acésta fórte bine unŭ generalŭ bĕtrânŭ. De aceea când de mulțimea anilorŭ sĕ simțì împinsŭ apróape de marginea mormêntului, părăsì armele și se reîntórse la țéră, unde trăia o viéță liniștită neocupându-se cu altceva decâtŭ cu observarea doctrinelorŭ și preceptelorŭ religiunei. Intre virtuțile în carĭ elŭ se deprindea cu deosebire, loculŭ primŭ îlŭ ocupa caritatea față cu deapróapele și fiindŭ că se bucura de o stare materială fórte bună, de aceea avea o plăcere deosebită de a face din ce avea parte generósă și acelora, carĭ erau lipsițĭ.

Urmarea de aci fù, că generalulŭ luà în casa sa o copilă sĕrmană cu cugetulŭ de a o adopta și a o constitui ca eredă a tuturorŭ avuțiilorŭ sale.

Spera tare, că acéstă copilă, care esperiase câtŭ e de amară pânea cerșitorului, va compătimi pe cei miserĭ și nenorocițĭ și va continua după mórte-i laudabila sa operă ce începuse; ajutorarea celorŭ lipsițĭ.

Déră nu peste multŭ se vĕdù înșelatŭ amarŭ în speranțele sale. Căcĭ îndată ce acéstă copilă gustă din plăcerea averilorŭ, îșĭ uità miseria din trecutŭ și devenì nesimțitóre față cu alții, și acésta în urma vanitățiĭ, căreia îi căduse pradă și carea încetulŭ cu încetulŭ s'a înrădăcinatŭ în inima ei așa de tare, încâtŭ îi stârpì din ea tóte simțĕmintele de pietate.

Dominată de acéstă pasiune, carea îi încătușà tótă inima, nu cugeta la altceva decâtŭ a sta la oglindă, a se chiti (găti) și a se pudra ca sĕ fiă plăcută și atrăgĕtóre în fața lumei. De sĕracĭ nu mai avea grijă, ba începù a se purta cu disprețŭ și aroganță față cu ei alungându i din jurulŭ sĕu ca pre nisce musce și vespĭ séu alte insecte neliniștitóre și stricăcióse.

Bunulŭ generalŭ observà acésta și înțelese numai decâtŭ, că după morte-i sĕracii vorŭ avea în ea nu o mamă, după cum sperau, ci o vitrigă crudelă, de aceea începù a o admonia, căcĭ dorea ca acéstă ființă, în care îșĭ pusese speranțele sale sĕ se îndrepteze. »Fia mea, dicea elŭ către copilă, nu-țĭ uita așa iute miseria în care ai fostŭ, nu uita câtŭ îțĭ era de plăcutŭ ajutorulŭ și fă pentru alții acum ce poțĭ și aceea ce atuncĭ doriai sĕ-țĭ facă alții. Adu-țĭ aminte că caritatea e caracteristica creștinilorŭ, și că cine nu simte îndurare față cu alții, nicĭ elŭ nu o merită!« Astfelŭ admonia generalulŭ pe copilă, déră admonițiunile lui nu folosiră nimica

Către finea vieții sale, se decise a pune pe neînțelépta tinĕră la o probă decisivă. Intr'o di o chemà la sine și-i dise: „O afacere importantă mĕ silesce sĕ mĕ depărtezŭ de aci, nu-țĭ potŭ spune, când mĕ voiu re'ntórce. Te lasŭ dómnă și stăpână. Vedĭ de te pórtă bine. Tu cunoșcĭ natura mea, scii că eu iubescŭ pre sĕracĭ, îi tratezŭ bine și-i ajutŭ bucurosŭ. Décă voiescĭ a'mĭ fi bucuria mea, câtŭ voiu mai trăi, și eredă după mórte, vei sci ce ai sĕ facĭ... Pre soldațĭ cu deosebire ți-i recomandŭ. Décă va sosi vre-unŭ soldatŭ bĕtrânŭ și lipsitŭ, nu-lŭ lăsa sĕ mérgă cu mânile góle, dă-i celŭ puținŭ o liră. Am fost soldatŭ și eu, și am față cu ei o simpatiă deosebită". Tinĕra ascultà în tăcere sfaturile bĕtrânului și rĕspunse că așa va face și nu va lăsa nimica neîmplinitŭ, éră generalulŭ, fără a mai dice o vorbă, se duse cu Dumnedeu.

Intr'o di tinĕra fată se afla la pórta castelului. Deodată i-se presentà unŭ ostașŭ bĕtrânŭ târându-se cu greutate pe două picióre de lemnŭ și întindêndŭ mâna către ea, într'unŭ tonŭ rugătorŭ îi cerù elemosină. Tinĕra îșĭ întórse ochii în altă parte și fără a dice ceva voì sĕ se depărteze. Soldatulŭ îșĭ repețì rugarea. Atuncĭ ea, ca eșită din fire, se întórce către elŭ și-i dice: — „Du-te în trébă'țĭ, nu mĕ încomoda cu vorbele tale." — Insĕ Dómnă, replică bĕtrânulŭ, sunt flămândŭ, te rogŭ dă-mĭ celŭ puținŭ puțintică pâne.« — „Ce pâne? Ce tóme? Nu mĕ nĕcăji!" — „Ah! Dómnă, te rogŭ nu mĕ alunga cu atâta nendurare." — „'Mĭ-eștĭ o greutate,

suprima în timpŭ neaşteptatŭ de scurtŭ învrăjbirile confesionale din acéstă comună, carĭ în timpulŭ din urmă ajunseră la culme. Prin acésta d-nulŭ Popŭ şi-a câştigatŭ unŭ mare meritŭ. Afară de aceea pe fondulŭ parochialŭ restaurà tóte edificiele ce parte lipseau, parte nu se puteau folosi, şi încă fără de nicĭ unŭ ajutorŭ banalŭ dela poporŭ şi biserică, şi numai cu oferte gratuite, fiindŭ iubitŭ şi stimatŭ de toţĭ. Şcóla asemenea înflorescе. Astfelŭ se bucură elŭ de stima şi iubirea întregulŭ poporŭ.

Étă două esemple, carĭ pre deplinŭ dovedescŭ, cât se póte înainta binele şi înflorirea bisericei, şcólei şi poporului nostru prin o purtare cu tactŭ şi sîrguinciósă.

E şi timpulŭ supremŭ, ca preoţii şi învĕţătorii, lăpădândŭ nepăsarea, sĕ pună umĕrŭ la umĕrŭ, şi cu toţii sĕ conlucre la luminarea şi deşteptarea poporului nostru, înăduşitŭ de lepra relelorŭ ce-lŭ bântue, căcĭ sĕrăcindŭ elŭ, şi dênşii vorŭ simţi împreună nevoile ce vorŭ isvorî de aci. Şi încâtŭ nu s'ar ajunge scopulŭ cu bĕtrânii şi tinerimea de faţă a poporului, sĕ se înfluinţeze prin şcólă în copii nevinovaţĭ, căcĭ aceştia, dedându-se la sîrguinţă, cruţare şi păstrarea bunelorŭ virtuţĭ strămoşescĭ, mai târdiu vorŭ pune basa unui mândru viitorŭ pentru naţiunea nóstră.

*Unŭ plugarŭ.*

## Conferinţă de preoţĭ şi învĕţătorĭ.

*De lângă Valea oveselorŭ*, 23 Prierŭ st. n. 1887.

In 22 Prierŭ a. c. s'a ţinutŭ conferinţa anuală a preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ gr. cat. din protopopiatulŭ Becleanului, în Minthiulŭ-românŭ.

Comuna Minthiulŭ românŭ numĕră vre-o 800 suflete, are biserică de piatră, scolă şi casă parochială corĕspundĕtóre. Preotŭ e venerabilulŭ octogenarŭ, nestorulŭ preoţimei tractuale, d. *Ioanŭ Chita* şi capelanŭ e ginerele sĕu d. *Ioanŭ Bulbucŭ*, unŭ bărbatŭ activŭ. Invĕţătorŭ e d. *Simionŭ Draganu*, omŭ harnicŭ, propune la 48 scolarĭ de ambele sexe obligaţĭ a cerceta scóla ar fi 60.

Serviţiulŭ divinŭ s'a făcutŭ de m. o. d-nŭ protopopŭ *Mihailŭ Făgărăşanu* asistatŭ de mai mulţĭ preoţĭ. A rostitŭ o frumósă predică d. Ioanŭ H. Boteanu ér corulŭ cântăreţilorŭ l'a condusŭ d. preotŭ Bulbucŭ, deşi credŭ că acésta ar cădé mai multŭ în sarcina învĕţătorului.

Au participatŭ la acéstă adunare dintre preoţĭ d.: Ioanŭ Mureşianu din Şireagŭ, Dumitru Chita din Nimigia ungară, Gavrilă Popŭ din Beudiu, Constantinŭ Popŭ din Ruşii superiorĭ, Vasile Mureşanu din Cociu; apoi Simionŭ Popanu din Figa, Samsonŭ Onighi din Malinŭ, Grigore Rusu din Prizlopŭ, teologĭ de Gherla. Dumnedeu scie din ce causă au lipsitŭ atâţa, unii póte nu înţelegŭ importanţa acestorŭ convenirĭ binefăcĕtóre, orĭ póte nu vréu sĕ o înţelégă, resultatulŭ însĕ la totŭ casulŭ e destulŭ de durerosŭ.

A mai luatŭ parte teologulŭ absolutŭ d. Nicolae Popŭ din Nimigia ungară şi Alexa Balintŭ, subnotarulŭ din Lusca. Dintre d-nii învĕţătorĭ nu a lipsitŭ nicĭ unulŭ, fiă-le disŭ spre onóre lorŭ.

Din partea tractului vecinŭ alŭ Ciceu-Cristurului a fostŭ de faţă ca representantŭ d. Samsonŭ Oprea, învĕţătorulŭ din Chiuza, şi ca óspţĭ Victorŭ Avramŭ, docente în Tiha Grigore Draganŭ şi preparandistulŭ Ilie Petreanu.

Protopopulŭ ca preşedinte deschide adunarea prin o cuvêntare scurtă şi potrivită. Invĕţătorulŭ localŭ tractézä tema cu scolarii sĕi despre *numĕrulŭ „10"* fórte bine; atâtŭ propunerea, câtŭ şi rĕspunsurile precise a învĕţăceilorŭ atestă destoinicia d-lui învĕţătorŭ Drăganŭ, fiindŭ acelea pe deplinŭ îndestulitóre. Critica la acestŭ operatŭ, făcută prin d. învĕţătorŭ Luca Blaga, n'a atinsŭ meritulŭ lucrului, ci numai estensiunea aceluia, şi amintindŭ unele erorĭ de pénă ortografice.

Fiindŭ vorba despre ortografiă, d. Petru Mureşanu propune ortografia usitată de maioritatea diaristicei române, adecă cea fonetică, combătutŭ fiindŭ însĕ prin presidiu şi d. Boteanu, conferinţa primesce ortografia etimologică Ţipariană.

D-lŭ Ioanŭ Murĕşianu a cetitŭ apoi disertaţiunea sa: *„Cum se va stîrni şi nutri atenţiunea în scolarĭ"*? unŭ operatŭ lucratŭ cum se cuvine, basatŭ pe metodulŭ didacticŭ şi pedagogicŭ, la care critisantele n'a pututŭ multŭ obiecţiona.

Intre multe alte obiecte pertractate, tóte salutarĭ, a venitŭ înainte şi durerosulŭ casŭ, că presidiulŭ a fostŭ silitŭ a admonia în faţa conferinţei pe unulŭ din învĕţătorĭ pentru negligerea oficiului şi purtare incorectă, impunêndu-i-se ca pedépsă, sĕ prelucre pentru conferinţa viitóre tema: *Cum are sĕ se pórte învĕţătorulŭ în şi afară de scólă?*

După prândulŭ datŭ preoţilorŭ prin veneratulŭ preotŭ localŭ, ér învĕţătorilorŭ prin domnulŭ învĕţătorŭ localŭ, s'a întrunitŭ totŭ în scólă conferinţa orĭ sinodulŭ preoţilorŭ, unde între altele bune şi frumóse lucrurĭ de urmatŭ din partea onorabilei preoţimĭ cu privire la moralitatea poporului, d. Simionŭ Popanu a disertatŭ despre: *„Influinţa religiunei creştine asupra desvoltărei sociale şi culturale a popórelorŭ,"* lucrare merituósă şi bine studiată, care ar merita publicată.

Observŭ aicĭ, că pentru conferinţa viitóre, care s'a statoritŭ a se serba în *14 Novembre* st. n. a. c. în comuna *Odorheiu* s'au alesŭ ca disertante d. preotŭ Bulbucŭ şi ca predicatorŭ d. Gregoriu Puşcariu.

D-lŭ Preşedinte, care stă la înălţimea misiunei sale în tótă privinţa, mulţămesce participatorilorŭ pentru interesare şi declară conferinţele de închise în murgitulŭ serei.

Mulţămindŭ în fine pentru ospitalitate domnului preotŭ localŭ Chita, dorindŭ ca din nicĭ unŭ protopopiatŭ alŭ dieceselorŭ nóstre românescĭ sĕ nu lipséscă aceste conferenţe.

*Şîreganulŭ.*

## Etimologicum magnum Romaniae

### Dicţionare şi Dicţionare

Introducerea la tomulŭ II.,

*Cititŭ dinaintea Academiei române în şedinţa dela 13 Martie 1887.*

— Óre până la ce literă ai ajunsŭ? Mĕ întreba într'o di unŭ bărbatŭ cu vadă în lume.

— Hm! — rĕspunsei eu printr'o altă întrebare — până la ce literă ai cititŭ?

Aci, fireşte, o mare încurcatură, căcĭ omulŭ meu cunoşcea cartea numai din svonŭ. Românulŭ însĕ nu se prea încurcă mai nicĭ odată. Prefăcêndu-se că n'a auditŭ întrebarea, elŭ se apucă cu o măiastră uşurinţă a mĕ lăuda pe mine, a lăuda Etimologiculŭ, a lăuda Academia, a lăuda câte în lună şi în sóre, dĕră — fără unŭ déră nu sĕ póte — îşĭ încheiă acatistulŭ printr'unŭ adêncŭ suspinŭ şi o duiósă urare:

— Numai sĕ'ţĭ dea Dumnedeu anĭ mulţĭ ca sĕ poţĭ isprăvi!...

A! étă ceva care trece peste competinţa mea şi chiar peste votulŭ unanimŭ alŭ înaltului Corpŭ academicŭ. Ar fi de minune, negreşitŭ, décă stăpânirea ar putea sĕ vină în Parlamentŭ cu unŭ proiectŭ de lege, prin care sĕ mĕ opréscă de a muri până la terminarea Etimologicului, ba încă sĕ'mĭ mai lungéscă dilele şi peste litera *z* pentruca sĕ facŭ unŭ suplimentŭ. Nu şciu, décă ţéra ar câştiga prin acésta; eu însĕ unulŭ aşŭ fi pe deplinŭ mulţumitŭ. Dér fericitele timpurĭ când se potcoviau purecii au trecutŭ de multŭ. E fórte cu putinţă ca eu sĕ morŭ mâne séu poimâne, şi într'unŭ asemenea casŭ, fără îndoială, nimenĭ nu va dice: după ce a muritŭ, câte dile a mai trăitŭ ca sĕ isprăvéscă?...

Ceea ce mĕ linişteşce întru cât-va, este că paguba n'ar fi tocmai mare. In adevĕrŭ, décă lucrarea mea nu e nicĭ caldă nicĭ rece, aşa şi aşa, câtŭ duce ciurulŭ apă, lesne se vorŭ găsi mulţĭ ca s'o urnéscă mai departe; décă însĕ dimpotrivă, ea ar fi cumva atâtŭ de bună în câtŭ anevoie sĕ se găséscă cineva ca sĕ mĕ înlocuiască la muncă, atuncĭ orĭ-câtŭ va rĕmâné dela mine, unŭ volumŭ, două séu trei, va fi unŭ darŭ bine venitŭ, o pîrgă nu de prisosŭ pentru sciinţă în genere şi pentru românime în parte. Punêndu-mĕ la mijlocŭ între ambele ipotese, eu îmĭ permitŭ a crede, că opera mea, fără a fi ceva de tóte dilele, nu este totuşĭ vr'o grozăviă peste puterile orĭ cui va întruni în sine unŭ temeiŭ de cunoscinţe istorice şi filologice cu unŭ dramŭ de bunŭ simţŭ şi de bună-voinţă.

Cu asemenĭ cunoscinţe filologice şi istorice pe de o parte, cu bunăvoinţă şi bunŭ simţŭ, pe de alta, nu va avé cineva ca sĕ pótă merge înainte cu desăvêrşirea lucrării, decâtŭ sĕ se pĕtrundă de planulŭ generalŭ, de marginile în care elŭ sĕ desfăşóră, de cugetarea cea călăuză pe calea ce-lŭ duce la capătŭ.

Alŭ meu în tótă puterea cuvêntului este numai acestŭ planŭ, prin care — după disa d-lui Dimitrie Sturdza — eu isbutii „a cuprinde înţelesulŭ intimŭ alŭ ideei M. S. Regelui" şi pe care din capulŭ locului îlŭ încuviinţase Academia. In tomulŭ I. pe cele 1120 de colóne, se vede deja destulŭ de limpede chipulŭ de realisare a acelui planŭ.

Dér ce dicŭ? Nicĭ acestŭ planŭ, cu a cărui paternitate aşŭ vrea sĕ mĕ fălescŭ, nu este alŭ meu. Elŭ resultă aprópe întregŭ din starea actuală a sciinţei limbei. De nu l'aşĭ fi zămislitŭ eu, trebuia s'o facă astădĭ séu mâne unŭ X séu unŭ Y. Proprietatea este aci o întêmplare, ér zăbava din partea altora nu e de mirare, deórece însăşĭ Linguistica s'a născutŭ abia de jumĕtate de secolŭ. Câte şi mai câte de dresŭ îi mai rĕmâne de aci încolo!

Décă sarcina mea ar fi de a lucra unŭ Etimologicŭ alŭ limbei francese séu alŭ celei germane orĭ italiene, este învederatŭ, că aşŭ avea la îndemână unŭ materialŭ însutitŭ mai mare, studiatŭ mai dinainte de o pleiadă de cărturarĭ; povara, prin urmare, ar fi nespusŭ mai purtăréţă; dér sĕ nu se crédă că atuncĭ eu aşŭ procede altfelŭ decâtŭ acuma; sĕ nu se crédă érăşĭ că altfelŭ eu aşŭ procede, când mi s'ar da vr'unŭ graiu sĕlbaticŭ din Africa séu din America, lipsitŭ de orĭ-ce monumente, de orĭ-ce cultură, de orĭ-ce năzuinţe literare; nu altfelŭ aşŭ procede, nu şi nu, căcĭ planulŭ — încă odată — nu este o nepregetată născocire a creerului meu stăruitorŭ, ci mi se impune vrêndŭ-nevrêndŭ din afară prin sciinţa limbei.

Dela Bopp şi Diez, dela Schleicher séu dela Curtius încóce, nicĭ chiar unŭ micŭ manualŭ de gramatică pentru clasele primare nu mai scrie aşa cum se scria altădată. Cu atâtŭ mai vêrtosŭ, este unŭ abisŭ între cea mai voluminósă gramatică a orĭ-cărei limbĭ de pe la 1800 şi între orĭ-ce gramatică ştiinţifică de astădĭ, fiă ea şi mai mititică decâtŭ aceea a lui Brachet. Cum déră se întêmplă, că numai *Dicţionarulŭ* n'a făcutŭ în principiu aprópe nicĭ unŭ pasŭ înainte?

Nu vorbimŭ nimicŭ despre acele dicţionare aşa dise practice, pe carĭ Francesulŭ pretinde a le purta în buzunarŭ: „dictionnaire de poche", ér Neamţulŭ le ţine în mână: „Handwörterbuch« unii şi alţiii servindu se cu ele pentru a'şĭ tălmăci bine-rĕu o frasă séu o vorbă streină; acele vocabulare elementare cu ajutorulŭ cărora nu este de mirare, décă la noi unulŭ din vulgarisatorii romanţurilorŭ parisiene de pe la 1850 tradusese pe „plateau de Waterloo' prin „talerulŭ dela Waterloo". Despre asemenĭ ABC ai lexicografiei nu se vorbesce. Nu vorbimŭ érăşĭ despre acele dicţionare aşa dicêndŭ imperative, prin care unŭ areopagŭ oficialŭ, o Academiă francesă, séu o Academiă dela Crusca, se crede în dreptŭ a legifera asupra limbei curatŭ literare a unei naţiunĭ, făcêndŭ din graiu unŭ feliu de selecţiune nu naturală, ci de totŭ artificială, celŭ multŭ artistică. Este unŭ gustŭ, ér despre gusturĭ nu se dispută. Noi avemŭ aicĭ în vedere numai *Lexica totius linquae*, numai *Thesauros*, numai acele repertorie colosale, pe care Littré le definesce; „un enregistrement trèsétendu des usages de la langue, enregistrement qui, avec le présent, embrasse le passé".

(Va urma).

## Convocare.

Pe basa învitărei clubului centralŭ electoralŭ din Sibiiu, ne luamŭ vóiă a conchiăma pe alegĕtorii românĭ din ambe cercurile electorale a comitatului Bistriţa-Năsĕudŭ pre 3 Maiu st. n. diminéţa la 10 óre în Bistriţa în sala ospetăriei oraşului la o conferinţă cu următoriulŭ *Programŭ*:

1. Consultare în causa electorală;
2. alegerea clubului electoralŭ în comitatŭ şi eventualŭ a cluburilorŭ din cercurile electorale;
3. alegerea bărbaţilorŭ de încredere, carĭ se participe la conferinţa generală conchiămată pre 7 Maiu a. c. în Sibiiu.

Urmândŭ periodulŭ de alegere pre cincĭ anĭ, contămŭ la interesarea şi participarea alegĕtorilorŭ în numĕrŭ precâtŭ se póte de mare.

Bistriţa, în 23 Aprilie 1887.

*Simeonŭ Monda*, protopopŭ. gr. or.,
*Dr. Constantinŭ Moisilŭ*, profes. gimn.,
alegĕtorĭ din cerculŭ elect. alŭ Năsĕudului.

*Dănilă Lica*, advocatŭ.
*Gavrilŭ Manu*, advocatŭ.
alegĕtorĭ din cerc. elect. alŭ Bistriţii.

## Convocare.

Cerculŭ electoralŭ alŭ *Cehului Silvaniei* convócă conferinţa pentru alegerea a doi delegaţĭ ce sunt a se trimite la adunarea electorală a partidei naţionale române, care se va ţiné în Sibiiu la 7 Maiu st. n. a. c. — pe 1 Maiu st. n. după amédĭ la 2 óre în comuna Basescĭ.

Basescĭ, la 24 Aprilie 1887.

*Ioanŭ Chira.*

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 27 Aprilie. — Maiestatea Sa a decoratŭ pe ministrulŭ de esterne Kalnoky, pe ministrulŭ de rĕsboiu Bylandt, pe generalulŭ de cavaleriă Pejacsevich, supremulŭ mareşalŭ alŭ curţii contele Szecheny, pe Judex curiae br. Senyey, pe loc. mareşalŭ Windischgraetz cu ordinulŭ Veleru de aurŭ. (goldenes Vliess).

BERLINŬ, 27 Aprilie. — Ambasadorulŭ francesŭ Herbette a îmânatŭ erĭ secretarului de statŭ Herbert Bismarck actele în afacerea Schnaebele. Bismarck a rĕspunsŭ, că după cum crede elŭ, ministrulŭ Puttkamer a fostŭ însărcinatŭ sĕ pună a se face o nouă anchetă.

**Necrologŭ.** — In 13 Aprilie a. c. a repausatŭ în Giurtelecul Hododului de pe Sĕlagiu *Ana Popŭ Pĕcurarŭ*, soţia credinciósă a d-lui preotŭ de acolo Nicolau Popŭ. Repausata a fostŭ în tótă privinţa o femeiă de modelŭ în părţile acele; ea s'a bucuratŭ în viéţă de respectulŭ şi simpatia întregului poporŭ, care şĭ-a manifestatŭ durerea causată prin perderea ei, luândŭ parte în numĕrŭ fórte mare la înmormêntarea, ce 'i s'a făcutŭ printr'unŭ protopopŭ şi mai mulţĭ preoţĭ. O deplânge nemângăiatulŭ soţŭ, d. Nicolau Popŭ, cu şése copii minorenĭ, dintre carĭ unulŭ abia trecutŭ de 8 lunĭ.

Fiă-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

---

şcii? Bĕtrânŭ poltronŭ! Dute la dracu.... altcum voi deslega cânii şi-i voiu amuţa asupra ta.« — »Aşa?! Vei deslega cânii, blăstămată?" strigă bĕtrânulŭ cu o voce tunătóre, şi aruncândŭ bâtele, haina cea sdrenţósă şi barba cea falsă, lăsândŭ sĕ se védă, că elŭ este generalulŭ, privì cu ochĭ severĭ pre tînĕra fată şi dise: Acésta e lira ce dai militarului care'ţĭ imploră ajutorŭ?! Aşa esecuţĭ voinţa mea?!

Tînĕra la audulŭ acestorŭ cuvinte îngălbini, éră generalulŭ continuă: »Étă ce inimă bună ai tu!! Étă aceea ce, închidêndŭ eu ochii, ar fi pututŭ aştepta dela tine sĕracii după ce ai devenitŭ stăpâna avuţielorŭ mele. Mulţămescŭ cerului, că te am cunoscutŭ la timpŭ. Tu nu ai iubire faţă cu deaprópele şi unei astfelŭ de fiinţe eu nu potŭ a'i da bunulŭ pe care mi l'a dăruitŭ provedinţa divină. Du-te, disgraţiato! Te lasŭ în mâna sorţii. Eşĭ îndată de aci, întórce-te la coliba ta! Tînĕra lovită pe neaşteptate de acéstă scire erupse în plânsŭ, se aruncà la piciórele bĕtrânului şi strîngêndu-i genunchii îlŭ rugà de iertare. Generalulŭ însĕ, care de atâtea orĭ o admoniase înzadarŭ, fù neînduplecatŭ. ,Tu, ii dise, ca una carea nu ai inimă nu merițĭ ertare. Mergĭ, iţĭ repetŭ, şi trăindŭ în miseriă învéţă a suferi'.

Acestea dicêndŭ se smâncì dela ea, intrà în castelŭ încuindŭ uşa după sine şi lăsând'o în prada celorŭ mai grozave suferinţe. Pedépsă teribilă, însĕ meritată.

Trad. de *Aureliu Hulea.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

### Cursulŭ la bursa de Viena
din 26 Aprilie st. n. 1887.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 101 15 |
| Rentă de hârtiă 5% | 88 25 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 150.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 98.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 127 20 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 115 75 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.— |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 1C4.— |
| Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ | 104.25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.— |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 50 |
| Bonurĭ croato-slavone | 104.50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 98.75 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 118.75 |
| Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului | 124.— |
| Renta de hărtiă austriacă | 81.20 |
| Renta de arg. austr. | 82.45 |
| Renta de aurŭ austr. | 112 20 |
| Losurile din 1860 | 135.50 |
| Acțiunile băncel austro-ungare | 875 — |
| Act. băncel de creditŭ ung. | 286.25 |
| Act. băncel de creditŭ austr. | 282.15 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 6.— |
| Napoleon-d'orĭ | 10.05 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 62.35 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 127.10 |

### Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 13 Aprilie st. v. 1887.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). | 90½ | 91½ |
| Renta rom. amort. (5%) | 93¾ | 94½ |
| » convert. (6%) | 87— | 87½ |
| Împr. oraș. Buc. (20 fr.) | 34— | 36— |
| Credit fonc. rural (7%) | 103— | 104— |
| » „ „ (5%) | 87— | 88— |
| » » urban (7%) | 100— | 101— |
| » » » (6%) | 92— | 93— |
| » » » (5%) | 83— | 84— |
| Banca națională a României 500 Lei | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Națională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 17.— | 17.50 |
| Bancnote austriace contra aurŭ. | 2.00 | 2.02 |

### Cursulu pieței Brașovŭ
din 27 Aprilie st. n. 1887.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote romănescĭ | Cump. | 8.50 | Vênd. | 8.52 |
| Argint romănesc | » | 8.45 | » | 8.48 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 10.02 | » | 10.05 |
| Lire turcescĭ | » | 11.30 | » | 11.40 |
| Imperialĭ | » | 10.30 | » | 10.40 |
| Galbenĭ | » | 5.94 | » | 6.— |
| Scrisurile fonc. »Albina» 6% | » | 101.— | » | 102.— |
| „ » „ 5% | „ | 98.— | » | 99.— |
| Ruble Rusescĭ | » | 112.— | » | 113.— |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |



Nr. 690—1887.

## Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕțătorŭ poporalŭ ordinarŭ și sistemisatŭ la scóla elementară comunală mixtă cu limba de propunere română din comuna **Neposŭ**, cu salarŭ anualŭ de 400 fl. și locuință cu grădină, eventualŭ 100 fl., prin acésta se publică concursŭ. Concurenții au a-și trimite cererile lorŭ la subscrisulŭ prin respectivulŭ inspectorŭ școlarŭ până în **1-ma Iunie a. c.**, scrise fiindŭ de mâna propriă în limba maghiară și română și provĕḑute cu atestatŭ de botezŭ, atestatŭ medicalŭ, de servițiu și de moralitate.

Bistrițâ, 22 Aprilie 1887.

*Havas Gyula* m. p.
inspect. reg. de scóle alŭ com. Bistrița-Năsĕudŭ.

2—3

## Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea ḑiarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | — | — | 7.30 |
| **Predealŭ** ( | — | — | — | 1.14 |
| ( | — | — | — | — |
| Timișŭ | — | — | — | 1.45 |
| **Brașovŭ** ( | — | — | — | — |
| ( | 7.47 | — | 4.16 | 2.32 |
| Feldióra | 8.24 | — | 5.02 | — |
| Apatia | 8 51 | — | 5 43 | — |
| Agostonfalva | 9.14 | — | 6.15 | — |
| Homorodŭ | 9.51 | — | 7.06 | — |
| Hașfaleu | 11.03 | — | 8.52 | — |
| **Sighișóra** ( | 11.29 | — | 9.19 | — |
| ( | 11.26 | — | 9.31 | — |
| Elisabetopole | 12 00 | — | 10.16 | — |
| Mediașŭ | 12.29 | — | 10.57 | — |
| Copsa mică | 12.44 | — | 11.19 | — |
| | 1.05 | — | 11.31 | — |
| Micăsasa | | | 11.52 | |
| Blașiu | 1.34 | — | 12.31 | — |
| Crăciunelŭ | 1.46 | — | 12.48 | — |
| Teiușŭ | 2.09 | — | 1.22 | — |
| Aiudŭ | 2.39 | — | 2.18 | — |
| Vințulŭ de susŭ | 3.01 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 3.08 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.14 | — | 3 64 | — |
| Ghirisŭ | 3.53 | — | 4.51 | — |
| Apahida | 5.10 | — | 5.28 | — |
| | 5.30 | — | 5 56 | — |
| **Clușiu** ( | — | 6.03 | — | 8.00 |
| Nedeșdu | — | 6.21 | — | 8.36 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 9.02 |
| Aghirișŭ | — | — | — | 9.32 |
| Stana | — | — | — | 10.11 |
| Huiedinŭ | — | 7.14 | — | 10.51 |
| Ciucia | — | 7.43 | — | 12 16 |
| Bucia | — | — | — | 12.50 |
| Bratca | — | — | — | 1.21 |
| Rév | — | 8.22 | — | 2.02 |
| Mezó-Telegd | — | 8.48 | — | 3.06 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 3.38 |
| Várad-Velințe | — | — | — | 3.54 |
| **Oradia-mare** ( | — | 9.13 | — | 4.05 |
| ( | — | 9.18 | 10.55 | 4.50 |
| P. Ladány | — | 10.38 | 1.23 | 7.28 |
| Szolnok | — | 12.20 | 3.24 | — |
| **Buda-pesta** | — | 2.15 | 10.05 | — |
| **Viena** ( | — | — | 2.15 | — |
| ( | | 8.00 | 6.05 | |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| **Budapesta** | 7.40 | 2.— | 3.10 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 11.05 | 3.58 | 7.38 | 9.34 | 11.40 |
| P. Ladány | 2 02 | 5.28 | 5 40 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 4.12 | 6.58 | 9.14 | 1.38 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.24 | 2.06 | . |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.41 | 2.17 | — |
| Mezö-Telegd | — | 7.33 | 10.19 | 2.40 | — |
| Rév | — | 8.04 | 11.38 | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | 12.18 | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | 12.54 | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | 1.57 | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | 3.11 | 5.15 | — |
| Stana | — | — | 3.40 | 5.34 | — |
| Aghiriș | — | — | 4.15 | 5.55 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.36 | 6.07 | — |
| Nedeșdu | — | — | 4.58 | 6.24 | — |
| **Clușiu** ( | — | 10.28 | 5.26 | 6.43 | — |
| ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriș | 12 30 | — | — | — | 9.06 |
| **Cucerdea** ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| ( | 1.06 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1.13 | — | — | — | 10.09 |
| Vințulŭ de susŭ | 1.20 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1.41 | — | — | — | 10.48 |
| Teiușŭ | 2.00 | — | — | — | 11.14 |
| Crăciunelŭ | 2 35 | — | — | — | 12.12 |
| Blașŭ | 2.48 | — | — | — | 12.30 |
| Micăsasa | 3.20 | — | — | — | 1.12 |
| Copșa mic. | 3.36 | — | — | — | 1.32 |
| Mediașŭ | 4.00 | — | — | — | 2.18 |
| Elisabetopole | 4.35 | — | — | — | 3.03 |
| Sigișóra | 5.12 | — | — | — | 3.49 |
| Hașfaleu | 5.37 | — | — | — | 4.28 |
| Homorod | 7.02 | — | — | — | 6.16 |
| Agostonfalva | 7.43 | — | — | — | 7.06 |
| Apatia | 8.11 | — | — | — | 7.46 |
| Feldióra | 8.41 | — | — | — | 8.25 |
| **Brașovŭ** ( | 9.21 | — | — | — | 9.15 |
| ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timișŭ | — | — | 2.53 | — | — |
| **Predealŭ** ( | — | — | — | — | — |
| ( | — | — | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

### Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| **Teiușŭ** | 11.24 | — | 2.40 |
| Alba-Iulia | 11.39 | — | 3.14 |
| Vințulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Șibotŭ | 12.52 | — | 4.50 |
| Orăștia | 1.01 | — | 5.18 |
| **Simeria** (Piski) | 2.03 | — | 5.47 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborșin | 5.30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.27 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 6.47 | — | 10.27 |
| Paulișŭ | 7.28 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.43 | — | 10.58 |
| Glogovațŭ | 7.59 | — | 11.25 |
| **Aradŭ** | 8.28 | — | 11.39 |
| Szolnok ( | 8.42 | — | 4.52 |
| ( | — | — | 5.12 |
| **Budapesta** | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | — |
| **Budapesta** | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| ( | 4.10 | 5.45 | — |
| **Aradŭ** | 4.30 | 6.— | 7.04 |
| Glogovațŭ | 4.43 | 6.13 | 7.22 |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | 7.58 |
| Paulișŭ | 5.19 | 6.51 | 8 17 |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | 8 36 |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bêrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborșin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8.01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8.34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.58 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9.51 | 10.42 | — |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăștiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Șibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vințulŭ de josŭ | 12.18 | 12.29 | — |
| Alba-Iulia | 12.36 | 12.46 | — |
| **Teiușŭ** | 1.29 | 1.41 | — |

### Aradŭ-Timișóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenu mixt |
|---|---|---|---|
| **Aradŭ** | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| **Timișóra** | 9.02 | — | 9.08 |

### Simeria (Piski) Petroșeni

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| **Simeria** | 11.25 | — | 2.42 |
| Streiu | 11.58 | — | 3.25 |
| Hațegŭ | 12.46 | — | 4.16 |
| Pui | 1.37 | — | 5.11 |
| Crivadia | 2.24 | — | 5.58 |
| Banița | 3.05 | — | 6 40 |
| **Petroșeni** | 3.37 | — | 7.12 |

### Timișóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| **Timișóra** | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| **Aradŭ** | 9.27 | — | 8.17 |

### Petroșeni—Simeria (Piski)

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| **Petroșeni** | 10.07 | — | 6.10 |
| Banița | 10.48 | — | 6.53 |
| Crivadia | 11.25 | — | 7 37 |
| Pui | 12.05 | — | 8.20 |
| Hațegŭ | 12.42 | — | 9.01 |
| Streiu | 1.22 | — | 9.52 |
| **Simeria** | 1.53 | — | 10.31 |

Tipografia ALEXI Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ